

PRITARTA
Ukmergės rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2019 m. rugpjūčio 27 d.
Įsakymu Nr. 13-1185

PATVIRTINTA
Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos
direktoriaus 2019 m. rugsėjo 2 d.
įsakymu Nr. V-101

UKMERGĖS R. TAUJĖNŲ GIMNAZIJOS 2019 - 2023 M. M. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Apie įstaigą.

Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos ikimokyklinio ugdymo grupė „Pagrandukai“, trumpasis pavadinimas – ikimokyklinio ugdymo grupė „Pagrandukai“. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Adresas – Ukmergės g. 5, Taujėnai, Ukmergės r. LT-20347, tel. (8 340) 45 125, faksas (8 340) 45 125, el. pašto adresas mokykla@taujenai.ukmerge.lm.lt.

1.2. Vaikai ir jų poreikiai.

Ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 3-5 m., jų šeimoms ir pedagogams. Ikimokyklinio ugdymo programos turinys orientuotas į vaiko poreikių tenkinimą, gebėjimų ugdymą ir naujų atsiradimą, ekologinių-gamtosauginių ugdymo idėjų puoselėjimą, gerbiant vaiko pasirinkimą, tenkinant pagrindinius prigimtinius (saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, savigarbos, saviraiškos) ir specialiuosius (gabių bei socialinės atskirties šeimose augančių) vaikų poreikius.

1.3. Mokyklos savitumas.

Taujėnų gimnazija vykdo ikimokyklinį, priešmokyklinį, pradinį, vidurinį ugdymą ir organizuoja neformalųjį švietimą. Ji yra atvira naujovėms mokykla, kurioje sudarytos sąlygos ne tik siekti vidurinio išsilavinimo, bet ir ugdytis kūrybiškumą, savarankiškumą, atsakomybę. Mokiniai ir mokytojai turi tvirtą pilietinę nuostatą savo pasiekimais garsinti Taujėnų vardą: jie džiaugiasi gerais akademiniiais rezultatais, pelnytai didžiuojasi meniniais ir sportiniais laimėjimais ne tik rajone, bet ir respublikoje. Ikimokyklinė ugdymo grupė prioritetą teikia kūrybiškumo ugdymui, skatinant atskleisti save meno priemonėmis ir kitais būdais; bendravimo ir bendradarbiavimo su tėvais plėtojimui; vaikų supratimo apie aplinkinį pasaulį formavimui, stiprinant socialinius įgūdžius.

1.4. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.

Ikimokyklinio ugdymo grupėje „Pagrandukai“ dirba kvalifikuoti pedagogai, siekiantys užtikrinti kokybiškas ir šiuolaikiškas ugdymo paslaugas, užtikrinti ugdymo prasmingumą, inovatyvumą. Pedagogai nuolat tobulina savo kvalifikaciją seminaruose, renginiuose, aktyviai vykdo darbo patirties sklaidą metodiniuose užsiėmimuose, rengia ir vykdo veiklos kryptį atspindinčius projektus. Daug dėmesio skiriama vaikų gyvybės ir sveikatos apsaugai, socialiniam ir psichologiniam saugumui, ruošimui savarankiškam gyvenimui laisvoje, nuolat besikeičiančioje visuomenėje. Ikimokyklinėje grupėje dirba meninio ugdymo pedagogė, taip pat teikiama specialiojo pedagogo-logopedo pagalba. Vaiko gerovės komisija rūpinasi saugios vaikų ugdymo(si) aplinkos kūrimu, atlieka vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pirminį įvertinimą.

1.5. Regiono savitumas.

Taujėnų gimnazija įsikūrusi Taujėnų miestelyje, kuris turi savo istoriją, tradicijas. Reikia tą istoriją išgirsti, suprasti ir įamžinti, nes ji turėtų būti svarbi kiekvienam čia gyvenančiam ir galvojančiam apie amžiną kartų kaitą bei norą išsaugoti tai, kas šventa: savo kraštą, jo istoriją ir susiklosčiusias tradicijas. Siekiant supažindinti vaikus su miestelio istorija, vaikams sudaromos galimybės įvairiais metų laikais pabuvoti dvaro parke, susipažinti su parke organizuojamais renginiais, prisijungti prie miestelyje vykdomos kultūros centro veiklos puoselėjant tradicijas. Taujėnų seniūnijos teritorijoje teka Mūšia, yra Lėno ežeras, Mūšios, Taujėnų tvenkiniai, driekiasi didžiausi rajone Taujėnų, Kraupėnų, Garbėnų, Giružių, Briedžiukų, Lėno, Užulėnio miškai. Taujėnų miškuose suka lizdus reti, pagal Europos standartus I – os kategorijos saugotini paukščiai (juodas gandras, mažasis erelis rėksnys, pilkoji meleta ir kt.). Miestelyje yra keletas paminklų ir kryžių, skirtų pokario aukoms atminti. Vienas iš jų yra miestelio centre, o kitas - prie mokyklos. Žymiausi Taujėnų architektūros paminklai: mūrinė, vėlyvojo klasicizmo stiliaus Šv. Kryžiaus Išaukštinimo bažnyčia.

1.6. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Tėvai nori, kad jų vaikai išmoktų bendrauti su savo bendraamžiais, suaugusiais, išmoktų būti savarankiški, mokėtų saugiai elgtis socialinėje aplinkoje, domėtusi, pažintų, išmoktų, būtų visapusiškai pasirengę mokytis mokykloje. Visos bendruomenės dėka vyrauja atvira ugdymosi ir kūrybos atmosfera. Tėvai yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo procese bei ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja tradicinėse ir netradicinėse šventėse, parodose, popietėse, projektuose, pritaria vaikų ir pedagogų iniciatyvai.

1.7. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.

Ikimokyklinės ugdymo grupės „Pagrandukai“ programos turinį sudaro humanistinė filosofija, kuri pabrėžia vaiko sveikatos, saviraiškos ir savirealizacijos galimybių svarbą ugdymo procese, bei ekologinė raidos teorija, akcentuojanti gamtinės, socialinės ir kultūrinės aplinkos įtaką vaiko ugdymui(si). Ikimokyklinio ugdymo programos ugdymo turinys nevaržo pedagogo, leidžia jam kūrybiškai dirbti, organizuoti vaikų veiklą atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, gebėjimus, vaiko bei grupės individualumą. Ugdymo(si) būdus bei metodus pedagogai gali laisvai rinktis, planuoti veiklą, parinkti ugdomąją medžiagą. Atsižvelgiant į įstaigos veiklos specifiškumą, ugdymo programa papildoma teminėmis savaitėmis, projektais.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

2.1. Humaniškumo. Pagarba vaikui, vaiko fizinių ir psichinių galių plėtotė, vaiko poreikius, interesus ir galimybes atitinkantis ugdymo turinys bei metodai, toleruojamas vaiko kitoniškumas, pagarba vaikų skirtumams.

2.2. Demokratiškumo. Sudaroma galimybė vaikui rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką, išklausa vaiko nuomonė, palaikoma jo iniciatyva, suteikiama erdvė jai reikštis, gerbiamos ir įgyvendinamos jo siūlomos idėjos.

2.3. Individualizavimo ir diferencijavimo. Ugdymo turinys sudaromas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius, galimybes ir skirtingoje socialinėje bei kultūrinėje aplinkoje įgytą patirtį. Parenkami ugdymo metodai ir būdai, atitinkantys ikimokyklinio amžius vaiko psichofizines galimybes, jo pažinimo ir raiškos būdus bei stilių, bendravimo ir elgesio modelius, emocinę raišką. Nuolat stebimi, fiksuojami, aptariami vaiko pažanga ir pasiekimai, numatoma tolesnė ugdymo(si) perspektyva.

2.4. Tęstinumo. Atsižvelgti į turimas vaiko kompetencijas, gebėjimų lygmenį, individualias ugdymo(si) perspektyvas ir sudaryti nenutrūkstamo ugdomojo proceso prielaidas, vaikui pereinant iš vienos ugdymo pakopos į kitą.

2.5. Aktyvumo. Vaikai skatinami savarankiškai veikti, ieškoti, reikšti savo mintis, išgyvenimus, nuotaikas, pasirinkimo laisvė derinama su atsakomybe už savo veiksmus ir poelgius; kaip veiklos, valios variklis, žadinami teigiami vaiko išgyvenimai.

2.6. Sveikatingumo. Sudaryti fiziškai saugią aplinką, ugdyti nuostatą laikytis asmens higienos, aktyvios veiklos. Ugdymo turinį orientuoti į vaiko fizinio, psichinio ir socialinio ugdymo darną.

III SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos **tikslas** – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias ikimokyklinio amžiaus vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- Saugoti ir stiprinti vaiko individualią fizinę ir psichinę sveikatą;
- Padėti vaikui pažinti jį supantį pasaulį, skatinti pažintines, intelektines ir kūrybines galias, sudarant sąlygas domėtis, ieškoti, tyrinėti, atrasti;
- Ugdyti socialinius įgūdžius, gebėjimą bendrauti su suaugusiais ir vaikais, planuoti, spręsti kasdienes problemas;
- Formuoti dorines, tautines kultūros vertybes;
- Plėtoti šeimos ir ugdymo įstaigos sąveiką, siekiant užtikrinti sėkmingą vaikų ugdymą.

IV SKYRIUS UGDYMO SI TURINYS ANKSTYVASIS UGDYMAS 3m.

Pasiekimų sritys	Vaiko gebėjimai
<p>1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI Vertybinių nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui. Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valgo šaukštu, šaukšteliu, šakute; ▪ Pradedą naudoti stalo įrankius; ▪ Priminus arba pats savarankiškai eina į tualetą; ▪ Plaunasi, šluostosi rankas; ▪ Suaugusiojo padedamas arba savarankiškai išpučia nosį; ▪ Suaugusiojo padedamas nusirengia ir apsirengia; ▪ Pasako, ko nori ir ko nenori valgyti; ▪ Padeda į vietą vieną kitą daiktą; ▪ Žiūri į veidrodį, randa panašumus.
<p>2. FIZINIS AKTYVUMAS Vertybinių nuostata. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamos pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pastovi ant vienos kojos (3-4 sekundes), po to pakeičia koją; ▪ Vaikšto, bėgioja aplink pagalvėlę, gulinčią ant grindų, jos neužkliudydamos; ▪ Vaikšto imituodamas gyvūnus; ▪ Bėga keisdamos kryptį, greitį; ▪ Lipa ir nulipa laiptais pakaitiniu žingsniu, laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų; ▪ Atsispirdamas nuo žemės abiem kojomis, nušoka nuo laiptelio; ▪ Vis tiksliau meta, spiria kamuolį; ▪ Gauda suaugusiojo metamą kamuolį; ▪ Įkerpa žirkklėmis popieriaus kraštą.
<p>3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA Vertybinių nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pradedą vartoti emocijų raiškos žodžius, emocijų pavadinimus; ▪ Pastebi kitų žmonių emocijų išraiškas; ▪ Savo emocijas, nuotaiką, jausmus pavadina žodžiais; ▪ Atpažįsta kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas; ▪ Bendraudamas, veikdamas, emocijas reiškia mimika, gestais, kalba, veiksmais; ▪ Jaučiasi saugiai būdamas su artimais žmonėmis; ▪ Džiaugiasi pagirtas; ▪ Liūdi dėl nesėkmių; ▪ Emocijų būseną pradeda reikšti meninėmis priemonėmis; ▪ Žaidžia ne tik su vienu, bet ir keliais vaikais.
<p>4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ Vertybinių nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais; ▪ Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos;

<p>Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Išbando įvairius konfliktų sprendimo ar savo interesų sprendimo būdus (pasako suaugusiajam, rėkia, neduoda, atima ir kt.); ▪ Bando laikytis suaugusiojo prašymų ir susitarimų; ▪ Supranta neiginius: ne, negalima; ▪ Išsako savo norus, ketinimus.
<p>5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai. Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasako savo vardą; ▪ Kalba pirmuoju asmeniu: „aš noriu“, „mano“; ▪ Pasako, kas jis yra – berniukas ar mergaitė; ▪ Pavadina 5-6 kūno dalis; ▪ Didžiuojasi tuo, ką turi ir ką gali daryti; ▪ Supranta, ką ir kaip gali padaryti pats; ▪ Išreiškia savo norus; ▪ Pyksta, kai suaugusysis neleidžia kažko daryti; ▪ Džiaugiasi didėjančiomis savo galimybėmis judėti, atlikti veiksmus, kalbėti; ▪ Tikisi, juo besirūpinančio suaugusiojo pritarimo, palaikymo, pagyrimo.
<p>6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais. Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dažniau išlieka ramus, kai artimieji atsisveikina ir išsina; ▪ Drąsiai veikia, išbando ką nors nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis; ▪ Mėgdžioja siužetinius žaidimus, savaip juos sudėlioja į siužetą; ▪ Pats susiranda žaislus; ▪ Ne visada priima suaugusiojo pagalbą; ▪ Nori veikti savarankiškai ir tikisi suaugusiojo palaikymo, pagyrimo; ▪ Ramiai stebi nepažįstamus žmones.
<p>7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su vaikais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Domisi šalia esančiais draugais; ▪ Patinka būti šalia kitų vaikų, mėgdžioti jų veido išraišką, veiksmus; ▪ Mėgsta žaisti šalia kitų vaikų, stebėti jų veiklą; ▪ Gali duoti žaislą kitam, jį imti iš kito, tačiau supykęs gali atimti, suduoti; ▪ Audringai reiškia teises į savo daiktus, žaislus, nori kito vaiko jam patinkančio žaislo; ▪ Gali simpatizuoti kuriam nors vaikui.
<p>8. SAKYBINĖ KALBA Vertybinė nuostata. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių; ▪ Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus;

<p>Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pradeda mėgdžioti suaugusiųjų kalbėseną; ▪ 3-4 žodžių sakiniais kalba ir klausinėja apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus; ▪ Sako „ačiū“, „prašau“; ▪ Kalba ir klausinėja apie tai, ką matė ir girdėjo; ▪ Vienu ar keliais žodžiais atsako į elementarius klausimus; ▪ Domisi animaciniais filmais vaikams, kalba apie juos; ▪ Kartu su suaugusiuoju deklamuoja eilėraštkus.
<p>9. RAŠYBINĖ KALBA Vertybinių nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Varto knygeles, dėmesį kreipdamas ne tik paveikslėliams, bet ir tekstui; ▪ Geba sieti paveikslėlius su juose vaizduojamais konkrečiais daiktais, juos pavadina; ▪ Pradeda pažinti aplinkoje esančius simbolius; ▪ Domisi įvairiomis rašymo priemonėmis, brauko jomis įvairias linijas; ▪ Pats susiranda pieštuką, kreidelę, bando braižyti linijas, taškuoti; ▪ Stebi rašymo procesą; ▪ Kevertodamas imituoja raštą, garsiai įvardija savo „kevertone“; ▪ Knygelę laiko taisyklingai.
<p>10. APLINKOS PAŽINIMAS Vertybinių nuostata. Nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atpažįsta ir pavadina vis daugiau artimiausioje aplinkoje esančių daiktų, gyvūnų, augalų (sodo, daržo, lauko), domisi jais; ▪ Skiria atskirus gamtos reiškinius; ▪ Orientuojasi savo grupės, darželio, namų aplinkoje; ▪ Žaidžia su buities daiktais; ▪ Domisi knygelėmis; ▪ Pasako savo ir savo šeimos narių vardus; ▪ Dalyvauja prižiūrint augalus ar gyvūnus; ▪ Apsilanko Taujėnų dvare; ▪ Lankosi Taujėnų viešojoje bibliotekoje; ▪ Bando dainuoti Taujėnų miestelio dainą.
<p>11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS Vertybinių nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skiria žodžius: mažai (vienas, du), ir daug; ▪ Tyrinėja erdvę;

<p>Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</p> <p>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dėlioja daiktus, kaupia informaciją apie kiekybę; ▪ Paprašytas duoda kitiems po vieną žaislą, daiktą; ▪ Geba išrikiuoti daiktus į vieną eilę; ▪ Žaisdamas stengiasi rasti reikiamos formos, dydžio ar spalvos daiktą; ▪ Nuotraukoje, piešinyje atpažįsta jau anksčiau matytą daiktą; ▪ Supranta vis daugiau žodžių, kuriais nusakoma daikto forma, dydis, spalva, judėjimas erdvėje; ▪ Suranda tokios pat spalvos (raudonos, mėlynos, geltonos, žalios) daiktus; ▪ Supranta, kad bokštas, kurio viršuje bus didesnės, o apačioje mažesnės kaladėlės, nebus tvirtas; ▪ Supranta ir pradedą vartoti daiktams lyginti skirtus žodžius: didelis – mažas, ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat – ne toks, kitoks, vienodi – skirtingi ir pan..
<p>12. MENINĖ RAIŠKA</p> <p>Vertybinių nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p>Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius; ▪ Įvairiai intonuodamas kalba apie tai, ką daro; ▪ Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus ▪ Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmams vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaime kilusias emocijas; ▪ Spontaniškai piešia ilgas ir trumpas linijas, linijų raizgymus, taškučius, brūkšnelius, mažus ir didelius apskritimus, jų derinius; ▪ Bando ką nors pavaizduoti (namą, mašiną); ▪ Skiria pagrindines spalvas, pasirenka kurios yra gražiausios; ▪ Dėlioja, formuoja įvairių formų figūras, elementarius vaizdelius; ▪ Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėja įvairius veikimo būdus: minko, maigo, volioja, spaudžia, ploja, tempia; ▪ Piešdamas, spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu; ▪ Komentuoja ką padarė, rodo draugams;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emocingai atliepia klausomus kūrinčius (vaikiškas dainas, instrumentinius kūrinčius) – šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi, sėdėdamas sūpuoja kojas ir pan.; ▪ Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2-4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais; ▪ Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais (žingsniuoja, bėga, apsisuka); ▪ Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu; ▪ Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius; ▪ Šoka spontaniškai kurdamas dviejų – trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką.
<p>13. ESTETINIS SUVOKIMAS Vertybė nuostata. Domisi, gėrėsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atpažįsta (suklūsta, rodo) kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinčius, matytus šokius, ratelius, vaidinimo veikėjus, dailės kūrinčius; ▪ Žiūri lėlių, dramos spektaklius; ▪ Emocingai reaguoja girdėdamas darnų garsų, intonacijų, žodžių sąskambį, žiūrinėdamas savo ir kitų piešinius, spalvingas knygelėlių iliustracijas, žaislus, džiaugdamosis savo puošnia apranga; ▪ Paklaustas pasako, ar patiko muzikos kūrinėlis, dainelė, šokis, vaidinimas, dailės darbelis.
<p>14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS Vertybė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sudėlioja visas formules į jų lizdus; ▪ Ilgai tyrinėja naują žaislą; ▪ Dėlioja dėlionės, konstruoja; ▪ Pats pasirenka daiktus, su jais žaidžia; ▪ Atkakliai bando atlikti naują veiksmą, kartoja tai, kas pavyko; ▪ Judesį, veiksmą ar garsą gali pakartoti tuoj pat, po kelių valandų, dienų, todėl savarankiškai modeliuoja kelis judesius ar veiksmus į vieną seką; ▪ Trumpam atitraukus dėmesį vėl sugrįžta prie ankstesnės veiklos; ▪ Pats noriai mokosi iš tų, su kuriais jaučiasi saugus; ▪ Veiksmams ir atskirais žodžiais reiškia norus, veda suaugusiųjų prie dominančių daiktų;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Protestuoja, reiškia nepasitenkinimą, negalėdamas įveikti kliūties.
<p>15. TYRINĖJIMAS Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skaičiuoja, dėlioja tam tikra tvarka daiktus, bando padėti į vietą, savaip tvarkyti žaislus; ▪ Varto knygas, vaizduoja, kad skaito, kalba apie tai, ką mato paveikslėliuose; ▪ Mėgsta žaisti slėpynių; ▪ Patikusį veiksma prašo pakartoti daug kartų; ▪ Atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ar medžiagomis, tačiau rodo susidomėjimą, bando aiškintis, kas tai yra, kaip ir kodėl taip veikia, vyksta.
<p>16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, padeda numatyti priimtinių sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kelis kartus iš eilės bando atlikti tą patį veiksma; ▪ Drąsiai imasi sudėtingos veiklos, atkakliai, keisdamas veikimo būdus bando ją atlikti pats, stebi savo veiksma pasekmes; ▪ Nepavykus įveikti sudėtingos veiklos ar kliūties, prašo pagalbos arba meta veikla.
<p>17. KŪRYBIŠKUMAS Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veikia bandymų ir klaidų keliu, atranda nauja; ▪ Kuria naujus objektus dėliodamas kaladėles, lego; ▪ Užduoda klausimus, pasakoja apie juos; ▪ Atranda vis naujus dalykus artimiausioje įprastoje aplinkoje; ▪ Įsivaizduoja gyvūnus, augalus, daiktus, apie kuriuos jam pasakojama, skaitoma; ▪ Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus simbolinius veiksmus.
<p>18. MOKĖJIMAS MOKYTIS Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato; ▪ Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi, bando; ▪ Stebi gamtos reiškinius ir pasako: sninga, lyja, šviečia saulė; ▪ Tyrinėja smėlio, molio, vandens savybes bei galimybes; ▪ Modeliuoja veiksmus ir siužetinio žaidimo epizodus; ▪ Grupuoja daiktus pagal dydį, spalvą, formą; ▪ Mauna žiedus ant stovėlio pagal dydį;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atsirenka savo drabužius, juos pavadina; ▪ Džiaugiasi tuo, ko išmoko.
--	--

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 4 m.

Pasiekimų sritys	Vaiko gebėjimai
<p>1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui. Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojasi tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valgo neskubėdamas, gana tvarkingai; ▪ Naudojasi šakute, šaukštu, pradeda naudotis peiliu; ▪ Pasako kodėl reikia plauti vaisius, uogas, daržoves; ▪ Padeda suaugusiajam serviruoti ir po valgio sutvarkyti stalą; ▪ Dažniausiai savarankiškai naudojasi tualetu ir susitvarko juo pasinaudojęs; ▪ Šiek tiek padedamas apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batukus; ▪ Šiek tiek padedamas plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą; ▪ Susitvarko dalį žaislų su kuriais žaidė; ▪ Pasako, kad negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų; ▪ Priminus čiaudėdamas ar kosėdamas prisidengia burną ir nosį.
<p>2. FIZINIS AKTYVUMAS Vertybinė nuostata. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stovėdamas pasistiebia, atsistoja ant kulnų, stovėdamas ir sėdėdamas atlieka įvairius judesius kojomis bei rankomis; ▪ Eina ant pirštų galų, eina siaura linija, gimnastikos suoleliu, lipa laiptais aukštyne ir žemyn nesilaikydamas už turėklų; ▪ Šokinėja abiem ir ant vienos kojos; ▪ Nušoka nuo paaukštėjimo; ▪ Tiksliau atlieka judesius ranka, plaštaka ir pirštais; ▪ Ištiestomis rankomis pagauna didelį kamuolį; ▪ Judesius geriau atlieka kaire arba dešine ranka, koja; ▪ Pieštuką laiko tarp nykščio ir kitų pirštų; ▪ Tiksliau atlieka judesius plaštaka ir pirštais (ima, atgnybia, suspaudžia dviem pirštais, kočioja tarp delnų); ▪ Tiksliau atlieka judesius ranka (mojuoja, plasnoja);

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žnyplėmis, pincetu perdeda įvairaus dydžio karoliukus iš vieno indo į kitą.
<p>3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus; ▪ Geriau supranta kitų emocijas ir jausmus; ▪ Dažnai tinkamai reaguoja į kito emocijas (stengiasi paguosti, padėti); ▪ Pradeda suprasti, kad jo ir kito emocijos gali skirtis (jam linksma, o kitam tuo pačiu metu liūdna); ▪ Nuotaikų veideliais pažymi savo nuotaiką; ▪ Klausosi pasakojimų bei grožinės literatūros kūrinių apie jausmus ir jų išraišką; ▪ Žaidžia žaidimus, skatinančius tyrinėti ir imituoti kitų žmonių nuotaiką.
<p>4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiauđrinęs geba nusiraminti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nusiramina kalbėdamas apie tai, kas jį įskaudino, ir girdėdamas suaugusiojo komentarus; ▪ Paklaustas ramioje situacijoje pasako galimas savo ar kito asmens netinkamo elgesio pasekmes; ▪ Nuolat primenant laikosi grupėje numatytos tvarkos, susitarimų ir taisyklių; ▪ Žaisdamas stengiasi laikytis žaidimo taisyklių; ▪ Kreipiasi į suaugusįjį, norėdamas pasitikslinti taisyklių pažeidimo pasekmes.
<p>5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai. Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Supranta, kad turi nuo kitų atskirą savo norų, ketinimų, jausmų pasaulį; ▪ Supranta, kad suaugęs žmogus negalėjo matyti to, ką jis matė, ką darė arba kas atsitiko, jeigu nebuvo kartu; ▪ Mano, kad yra geras, todėl kiti jį mėgsta, palankiai vertina; ▪ Dalyvauja tyrinėjimų veiklose: „Kas aš esu?“, „Mano kūnas“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“, „Mano ir kitų pomėgiai“, „Mano ir kitų jausmai“; ▪ Supranta, kad jam neskani sriuba gali būti skani kitam vaikui;
<p>6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais. Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lengvai atsiskiria nuo tėvų ar globėjų; ▪ Grupėje jaučiasi saugus; ▪ Rodo pasitikėjimą mokytojais, bendradarbiauja su jais; guodžiasi, kalbasi, klausia, tariasi; ▪ Paklaustas suaugusiajam pasako savo nuomonę;

<p>žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dažniausiai stengiasi laikytis suaugusiųjų nustatytos tvarkos; ▪ Priima suaugusiųjų pagalbą, pasiūlymus bei vykdo individualiai pasakytus prašymus; ▪ Mėgsta ką nors daryti kartu su suaugusiuoju; ▪ Kalbasi, ką nors veikia su nepažįstamais žmonėmis, kai mokytojas yra šalia arba matomas netoliese.
<p>7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS Vertybė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su vaikais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus; ▪ Supranta kito norą žaisti kartu; ▪ Duoda žaislą kitam, jei šis jo labai nori; ▪ Paklūsta taisyklei palaukti savo eilės; ▪ Paprašo žaislo; ▪ Tariasi dėl vaidmenų, siužeto žaislų; ▪ Priima kompromisinį pasiūlymą; ▪ Gali turėti vieną ar kelis nenuolatinius žaidimų partnerius; ▪ Su draugais lengvai susipyksta ir susitaiko.
<p>8. SAKYBINĖ KALBA Vertybė nuostata. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klausosi aplinkinių pokalbių, sekamų, pasakojamų, skaitomų, deklamuojamų kūrinių literatūrine kalba, tarmiškai; ▪ Pradeda išklaudyti, suprasti ir reaguoti į tai, ką jam sako, aiškina suaugusysis ar vaikas; ▪ Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; ▪ Kalba, pasakoja apie tai, ką matė ir mato, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato; ▪ Deklamuoja trumpus eilėraščius; ▪ Atkartoja trumpas pasakas ar apsakymus, pridėdamas savo žodžius.
<p>9. RAŠYBINĖ KALBA Vertybė nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliiais, skaitomu tekstu. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Domisi ne tik įvairiomis rašymo priemonėmis, bet ir galimybe rašyti; ▪ Keverzonėmis rašo savo vardą, pasirašinėja po dailės darbais; ▪ Ieško aplinkoje žodžių, kuriuose yra vaiko vardo raidės; ▪ Domisi skaitymu; ▪ Vaizduoja, kad skaito knygą, kuri jam buvo skaityta; ▪ „Skaito“ knygelių paveikslėlius, įvardija įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus; ▪ Atkreipia dėmesį į raides, simbolius aplinkoje.

<p>10. APLINKOS PAŽINIMAS</p> <p>Vertybinė nuostata. Nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pažįsta gyvenamosios vietos objektus (namai, automobiliai, keliai, parduotuvės ir pan.); ▪ Pasako miesto, gatvės, kurioje gyvena, pavadinimus, savo vardą ir pavardę; ▪ Pastebi pasikeitimus savo aplinkoje; ▪ Pastebi ir nusako aiškiausiai pastebimus gyvūnų ir augalų požymius; ▪ Pasako metų laikų pavadinimus ir būdingus jiems požymius; ▪ Pasako apie šeimos tradicijas; ▪ Gali savarankiškai nueiti į darželio, mokyklos salę, biblioteką, valgyklą; ▪ Susipažįsta su Taujėnų atsiradimo padavimu, miestelio istorija; ▪ Mokosi Taujėnų miestelio dainą; ▪ Lankosi Taujėnų dvare; ▪ Susipažįsta su Taujėnų kultūros namų istorija; ▪ Lankosi Taujėnų viešojoje bibliotekoje, dalyvauja rengiamuose renginiuose.
<p>11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS</p> <p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</p> <p>Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas.</p> <p>Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėti erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pradedą skaičiuoti daiktus; ▪ Padalina daiktus į grupes po lygiai; ▪ Supranta, kad pridėdant prie daiktų po vieną jų skaičius grupėje didėja, o paimant po vieną – mažėja; ▪ Pradedą vartoti kelintinius skaitvardžius (pirmas, antras...); ▪ Atpažįsta ir atrenka apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), kvadratinės (kvadrato) formos daiktus; ▪ Atpažįsta ir atrenka vienodo dydžio ar spalvos daiktus; ▪ Tapatina daiktus pagal formą, dydį; ▪ Suranda tokios pat spalvos daiktus (raudonos, mėlynos, žalios, geltonos); ▪ Supranta, kad bokštas, kurio viršuje bus didesnės, o apačioje mažesnės kaladėlės, nebus tvirtas; ▪ Labai skirtingus ir vienodus daiktus palygina pagal ilgį, storį, aukštį, masę ir pan.; ▪ Už save didesnius daiktus vadina dideliais, o mažesnius – mažais; ▪ Pradedą skirti dešinę ir kairę savo kūno pusę; ▪ Paros dalis sieja su savo gyvenimo ritmu; ▪ Žino metų laikus ir būdingus jiems požymius.
<p>12. MENINĖ RAIŠKA</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius;

<p>Vertybė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p>Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmams vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaimė kilusias emocijas; ▪ Žaisdamas atkuria matytų situacijų fragmentus; ▪ Kuria dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja; ▪ Žaisdamas atsipalaiduoja; ▪ Orientuojasi popieriaus lape; ▪ Kūrybos procesą palydi pasakojimu komentavimu; ▪ Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų įvairovę; ▪ Turi mėgstamas spalvas; ▪ Spauduoja įvairiomis priemonėmis; ▪ Lipdo nesudėtingas formas; ▪ Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius; ▪ Šoka spontaniškai kurdamas trijų – keturių judesių seką; ▪ Klausydamas ir tyrinėdamas gamtos garsus, trumpus vokališkus ir instrumentinius kūrinius, judesiais emociškai atliepia jų nuotaiką, tempą; ▪ Kartu su kitais dainuoja trumpas, aiškios ritmo, siauro diapazono autorines ir liaudies dainas; ▪ Dainavimą palydi ritmiškais judesiais; ▪ Tyrinėja savo balso galimybes; ▪ Žaidžia įvairių tautų muzikinius žaidimus; ▪ Tyrinėja garso išgavimo būdus kūno, gamtos, įvairiais muzikos instrumentais; ▪ Improvizuoja skanduodamas, plodamas, trepsėdamas, stuksendamas; ▪ Ritmiškai atlieka trumpas ritmines sekas; ▪ Spontaniškai kuria ritminius, melodinius motyvus savo vardui, žodžiams.
<p>13. ESTETINIS SUVOKIMAS</p> <p>Vertybė nuostata. Domisi, gėrėsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p>Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Džiaugiasi menine veikla; ▪ Keliais žodžiais ar sakiniiais pasako savo įspūdžius apie klausytą muziką, dainelę, eilėrašį, pasaką, matytą šokį, vaidinimą, dailės kūrinį, knygelių iliustracijas, gamtos ir aplinkos daiktus ir reiškinius; ▪ Reaguoja į kitų nuomonę; ▪ Noriai dainuoja, šoka, vaidina;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skirtingai reaguoja į skirtingo pobūdžio, kontrastingus muzikinius, meno kūrinius, aplinką.
<p>14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS Vertybė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dažniausiai pats pasirenka ir kurį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais; ▪ Susidūręs su kliūtimi laukia suaugusiojo pagalbos; ▪ Kviečiamas įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą; ▪ Siekia savarankiškumo, bet vis dar laukia suaugusiųjų padrąsinimo; ▪ Padeda kitam – ką nors paduoda, paaiškina, pagelbsti.
<p>15. TYRINĖJIMAS Vertybė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pats pasirenka žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas; ▪ Grupuoją daiktus tam tikra tvarka; ▪ Padeda suaugusiems tvarkyti ar dirbti kitus darbus.
<p>16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS Vertybė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, padeda numatyti priimtinių sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Supranta, kad susidūrė su sudėtinga kliūtimi, problema; ▪ Nori įveikti problemą, išbando įvairius veikimo būdus; ▪ Nepasisėkęs prašo suaugusiojo pagalbos; ▪ Įgytas žinias ir gebėjimus mėgina pritaikyti kitoje veikloje.
<p>17. KŪRYBIŠKUMAS Vertybė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas; ▪ Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų; ▪ Naudoja įprastus daiktus pagal kitą paskirtį; ▪ Pasakoja apie save, šeimą, prikurdamas nebūtų įvykių; ▪ Atlieka įvairius eksperimentus su jau žinoma medžiaga; ▪ Improvizuoja, kuria fantastines istorijas.
<p>18. MOKĖJIMAS MOKYTIS Vertybė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasako, parodo, ką nori išmokti; ▪ Mėgsta kūrybiškai žaisti, veikti; ▪ Siūlo žaidimų ir veiklos idėjas; ▪ Pasako, ką veikė ir ką išmoko; ▪ Imasi iniciatyvos idėjoms įgyvendinti; ▪ Pastebi ir komentuoja padarinius; ▪ Žaidžia ir stengiasi įtraukti kitus į vis sudėtingesnius siužeto žaidimus.

kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	
---	--

IKIMOKYKLINIS AMŽIUS 5m.

Pasiekimų sritys	Vaiko gebėjimai
<p>1. KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI Vertybinė nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui. Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Valgo tvarkingai; ▪ Dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais; ▪ Domisi koks maistas sveikas ir visavertis; ▪ Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus; ▪ Prisiminus tvarkosi žaislus ir veiklos vietą; ▪ Žaisdamas ar ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus; ▪ Priminus stengiasi sėdėti, stovėti, vaikščioti taisyklingai; ▪ Priminus plaunasi rankas, prausiasi, nusišluosto rankas ir veidą.
<p>2. FIZINIS AKTYVUMAS Vertybinė nuostata. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eina pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu; ▪ Eina pristatydamas pėdą prie pėdos; ▪ Eina aukštai keldamas kelius; ▪ Greitas, vikrus, bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas; ▪ Bėga ant pirštų galų; ▪ Šokinėja abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn; ▪ Šokinėja per virvutę; ▪ Peršoka žemas kliūtis; ▪ Pašoka siekdamas daikto; ▪ Laipioja lauko įrengimais; ▪ Spiria kamuolį iš įvairių padėčių į taikinį; ▪ Meta kamuolį iš įvairių padėčių į taikinį; ▪ Tiksliau gauda kamuolį; ▪ Įsisupa ir supasi sūpynėmis.
<p>3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emocijas reiškia dainuodamas, piešdamas, šokdamas, komentuoja jausmų paveikslėlius; ▪ Atpažįsta kitų emocijas pagal veido išraišką, elgesį, veiksmus; ▪ Geriau supranta kitų emocijas ir jausmus; ▪ Įvardija jausmų situacijas, kuriose jos įvyko;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pradeda kalbėtis apie jausmus su kitais – pasako ar paklausia, kodėl pyksta, kodėl verkia; ▪ Žaidžia vaidmenų žaidimus, įsijaučia į kito savijautą.
<p>4. SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiauđrinęs geba nusiraminti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nusiramina, atsipalaiduoja, klausydamasis ramios muzikos, pabuvęs vienas, kalbėdamas su kitais; ▪ Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais; ▪ Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros; ▪ Sutvarko žaidimų vietą po žaidimo.
<p>5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA Vertybinė nuostata. Save vertina teigiamai. Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Supranta, kad jis yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą; ▪ Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus; ▪ Vertina save nepastoviai; ▪ Siekia kitų dėmesio, palankių vertinimų; ▪ Dažnai pasakoja, ką veikė namuose su mama, tėčiu ar kitais šeimos nariais.
<p>6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais. Esminis gebėjimas. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį; ▪ Priima su veikla susijusius suaugusiojo pasiūlymus; ▪ Dažniausiai laikosi sutartų taisyklių, suaugusiojo prašymų, pasiūlymų, tačiau stipriai supykęs, išsigandęs, susijaudinęs gali priešintis suaugusiajam; ▪ Drąsiai bendrauja su mažiau pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis grupėje, salėje ar įstaigos kieme; ▪ Kalba apie tinkamą bendravimą su tėvais, broliais, seserimis.

<p>7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS Vertybinių nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais. Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su vaikais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kartu su bendraamžiais žaidžia bendrus žaidimus; ▪ Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia; ▪ Pats sugalvoja žaidimą ir pakviečia kitus žaisti; ▪ Palaiko draugo fantazavimą; ▪ Užjaučia, supranta kitą; ▪ Tikslingai atsineša žaislą iš namų bendram žaidimui su žaidimo draugu; ▪ Paprašius kitam vaikui, duoda pažaisti su savo žaislu arba žaidžia juo paeiliui; ▪ Gali padėti kitam vaikui; ▪ Pats randa nesutarimo, konflikto sprendimo būdą arba prašo suaugusiojo pagalbos.
<p>8. SAKYBINĖ KALBA Vertybinių nuostata. Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Supranta sudėtingesnio turinio tekstus; ▪ Nepertraukdamas klausosi draugų ir suaugusiųjų kalbos, pasakojimų, samprotavimų, komentarų; ▪ Kalba, pasakoja apie tai, ką jaučia ir jautė, veikia ir veikė; ▪ Kalba, pasakoja apie tai, ką matė ir mato, girdi ir girdėjo, ką sužinojo, suprato; ▪ Deklamuoja trumpus eilėraščius; ▪ Kalbėdamas žiūri į akis; ▪ Pasakoja, kalbasi apie matytus animacinius filmukus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus; ▪ Seka girdėtas ir savo sukurtas pasakas, kuria įvairias istorijas, inscenizuoja.
<p>9. RAŠYBINĖ KALBA Vertybinių nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliiais, skaitomu tekstu. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Domisi abėcėlės raidėmis; ▪ Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide kaip jo vardas; ▪ Domisi knygomis, klausinėja; ▪ Žino keliolika abėcėlės raidžių; ▪ Gerbia ir tausoja knygas; ▪ Imituodamas skaitymą, pagal knygos iliustracijas kuria pasakojimą, panašų į girdėtą skaitant; ▪ Kopijuoja raides, paprastus žodžius; ▪ Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis.
<p>10. APLINKOS PAŽINIMAS Vertybinių nuostata. Nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atpažįsta ir įvardija ne tik naminius, bet ir kai kuriuos laukinius gyvūnus; ▪ Skiria daržoves, vaisius, uogas, nusako, kaip juos naudoti maistui; ▪ Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą; ▪ Pasako apie tradicines šventes; ▪ Pasako apie tėvų profesijas;

<p>gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Samprotauja apie tai, kur gyvena, kuo minta naminiai ir laukiniai gyvūnai; ▪ Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą; ▪ Mokosi rūšiuoti atliekas; ▪ Paaiškina, kad nežinomų uogų ir grybų negalima ragauti, nes jie gali būti nuodingi; ▪ Nusako, iš ko ir kaip gaminama duona, pieno produktai; ▪ Domisi gamtos reiškiniais ir jų aiškinimu (rasa, vėjas, vaivorykštė); ▪ Tvarkingai ir saugiai elgiasi gamtoje, išvykose, noriai dalyvauja tvarkant ir puošiant aplinką; ▪ Stengiasi prisidėti, dalyvauti ikimokyklinės įstaigos ir vietos bendruomenės talkose, šventėse ir kituose renginiuose; ▪ Susipažįsta su Taujėnų atsiradimo padavimu, miestelio istorija; ▪ Žino Taujėnų krašto herbą; ▪ Moka Taujėnų miestelio dainą; ▪ Lankosi Taujėnų dvare; ▪ Susipažįsta su Taujėnų kultūros namų istorija; ▪ Lankosi Taujėnų viešojoje bibliotekoje, dalyvauja rengiamuose renginiuose.
<p>11. SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS Vertybė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas. Esminis gebėjimas. Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėti erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Supranta, kad daiktų skaičius nepriklauso nuo formos, dydžio ir kitų savybių bei jų padėties erdvėje; ▪ Skaičiuoja bent iki 5; ▪ Paaiškina, ką reiktų daryti, kad visi turėtų po lygiai; ▪ Suveria pakaitomis dviejų spalvų karoliukus; ▪ Skiria trikampę, stačiakampę formas; ▪ Kalbėdamas apie spalvą, vartoja žodžius „vienos spalvos“, „dvispalvis“; ▪ Grupuoja, komponuoja daiktus, atsižvelgdamas į jų spalvą, formą arba dydį; ▪ Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai; ▪ Supranta, kad knygos skaitomos iš kairės į dešinę ir iš viršaus į apačią; ▪ Pradedą suvokti, praeitį, dabartį, ateitį; ▪ Skiria sąvokas vakar, šiandien, rytoj.
<p>12. MENINĖ RAIŠKA Vertybė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinis; ▪ Dainuoja vienbalses dainas;

<p>Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dainuoja dialoginio pobūdžio dainas; ▪ Jaučia ritmą; ▪ Stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti (aiškiai tarti balsius, priebalsius, dvibalsius); ▪ Taisyklingiau stovi, kvėpuoja; ▪ Vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus; ▪ Improvizuodamas balsu, vaikišku muzikos instrumentu kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, aidindamas stalo, lėlių teatre, vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą; ▪ Išreiškia savo norus, jausmus, mintis, baimes; ▪ Susikuria ištisą žaidimo aplinką, panaudodamas daiktus, drabužius, reikmenis; ▪ Savo emocijas, patirtį, įspūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais; ▪ Stebi gamtą, jos reiškinius, ieško kūrybos formų; ▪ Eksperimentuoja tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis ir medžiagomis; ▪ Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris proceso eigoje kinta; ▪ Saugiai, tvarkingai dirba su žirkklėmis; ▪ Lipdo nesudėtingas formas iš molio, plastilino, modelino, druskinės tešlos.
<p>13. ESTETINIS SUVOKIMAS Vertybė nuostata. Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla; ▪ Gėrasi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais; ▪ Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba; ▪ Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas; ▪ Dalijasi įspūdžiais po koncertų, spektaklių, parodų, renginių lankymo; ▪ Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, dainuoti, groti, deklamuoti, piešti, konstruoti; ▪ Pastebi papuoštą aplinką, meno kūrinius ir pasako, kas jam gražu; ▪ Pasako vieną, kitą argumentą, kodėl gražu.

<p>14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS Vertybė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam išitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pats pasirenka veiklą ir kryptingai ją plėtoja vienas ar su draugais; ▪ Suaugusiojo pasiūlytą veiklą atlieka išradingai, savarankiškai, susitelkęs; ▪ Turiningai plėtoja paties pasirinktą veiklą, ją tęsia po dienos miego, kitą dieną, kelias dienas; ▪ Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje; ▪ Palankiai priima iššūkius, bando pats įveikti kliūtis; ▪ Kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais; ▪ Noriai modeliuoja, kuria, tyrinėja.
<p>15. TYRINĖJIMAS Vertybė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pats pasirenka žaidimui ar kitai veiklai reikalingus daiktus ir medžiagas; ▪ Domisi medžiagomis, iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis; ▪ Paaiškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai; ▪ Domisi aplinka; ▪ Mėgsta stebėti kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai; ▪ Noriai atlieka paprastus bandymus.
<p>16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS Vertybė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, padeda numatyti priimtinių sprendimų pasekmes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Retsykiais pats ieško sunkumų, kliūčių; ▪ Aktyviai bando įveikti sutiktus sunkumus; ▪ Ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais; ▪ Nepasisekus samprotauja, ką galima daryti kitaip; ▪ Imasi sudėtingos veiklos, drąsiai bando, eksperimentuoja, nepavykus pradeda iš naujo; ▪ Bando įveikti sunkumus.
<p>17. KŪRYBIŠKUMAS Vertybė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomas dalykus; ▪ Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį; ▪ Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones; ▪ Lengvai sugalvoja, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus; ▪ Džiaugiasi savitu veikimo procesu ir rezultatu.
<p>18. MOKĖJIMAS MOKYTIS Vertybė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pasako, ką veikė ir ką išmoko; ▪ Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas; ▪ Aptaria padarytus darbus; ▪ Planuoja, ką darys toliau; ▪ Pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja; ▪ Klausio, ką sako kiti, pasitiksina;

kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kalba apie tai, kas gali atsitikti, jeigu pasirinktų vienokią ar kitokią veiklą.
---	--

Ugdymo formos, metodai, būdai: stebėjimas, pokalbis, analizavimas, kartojimas, žaidimai su taisyklėmis, diskusija, tyrinėjimas, bandymas, eksperimentavimas, vaizduotės žaidimai, inscenizacija, estafetės, varžytuvės, sportinės pramogos, viktorinos, svečiai, bendra kūrybinė veikla, meninė raiška, projektinė veikla, išvykos, edukaciniai, sportiniai, kultūriniai bei tautiniai renginiai su šeima, paroda, projektinė veikla, vakaronės, rytmečiai, kūrybinės dirbtuvės, koncertai, pramogos, šventės, renginiai, konkursai ir kiti metodai.

Priemonės: siužetiniai žaislai, žaisliniai stalo įrankiai, praustuvė, virtuvėlė, vaisių, daržovių muliažai, žaisliniai indeliai, parduotuvės kasa, įvairių profesijų žaisliniai įrankiai, priemonės, dėlionės, didaktiniai bei kortelių žaidimai, plakatai, pasakų knygelės, paveikslėliai, atvirutės, garso, vaizdo bei video įrašai, ritminiai muzikos instrumentai: būgnai, varpeliai, barškučiai, lazdelės, metaliniai, mediniai šaukštai, akmenukai, pagaliukai, trikampiai ir kt., melodiniai muzikos instrumentai: dūdelės, molinukai, pianinas, kanklės ir kt., instrumentai iš gamtinės medžiagos, plastikinės dėžutės, kibirėliai, indeliai, spalvotos skarelės, kaspiniai, parašutas, spalvoti pieštukai, flomasteriai, guašas, akvarėlė, vaškinės kreidelės, plastilinas, modelinas, molis, lentelės, gamtinė medžiaga, klijavimo priemonės, žirklys, stalo teatras, karūnelės, širma, žurnalų iškarpos, mikrofonai, DVD, CD, multimedija, fotografijų albumai, veidrodis, didinamieji stiklai, mikroskopas, žemėlapiai, tautinė atributika, antrinės žaliavos, rašikliai, abėcėlės raidės, skaičių kortelės, kompiuteris, planai, magnetofonas, įvairaus dydžio kamuoliai, kopetėlės, suoliukai, takeliai, įvairios dėžės, krepšiai, lindynės, čiūžiniai, čiuožimo kalneliai, lazdelės, vėliavėlės, lankai, šokdynės, virvės, kėgliai, badmintonas, pagalvės, šokinėjimo kamuoliai, riedantys žaislai, rogės, sienelės, kubai, briaunuota lenta, sekundometras, smėlio maišeliai, saugaus eismo priemonės, priemonės smulkiajai motorikai lavinti, plakatai, smėlio laikrodukas, prevenciniai ir animaciniai filmukai ir kt.

V SKYRIUS TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

5.1. Ikimokyklinio ugdymo programoje ugdymo turinys orientuotas į ikimokyklinio amžiaus vaikų galimybes ir augimą, sudarytas pagal kompetencijas, vaiko gebėjimus, atrinktos ir sugrupuotos vaiko veiksenos. Siūloma abstrakti tematika, kurią pedagogai, atsižvelgdami į vaikų iniciatyvas ir tėvų pasiūlymus, konkretina ir detalizuoja, papildo grupių savaitės veiklos planuose. Planuojant ugdymą, vadovaujamosi pasirinktu planavimo principu – teminiu, projektiniu, mišriu.

5.2. Programos tikslas ir uždaviniai bus įgyvendinti taikant aktyvius ugdymo metodus, kurie padės skatinti vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą tyrinėti, aiškintis, interpretuoti, laidos gerą emocinę atmosferą, skatins nebijoti klysti, leis kiekvienam vaikui patirti sėkmę:

5.3. Ugdymas ir ugdymas(is) žaidimu: žaidimas – vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Palankios vaiko žaidimui aplinkos sudarymas, ugdančiųjų priemonių keitimas, vaiko sumanyto žaidimo palaikymas, plėtojimas, naujų sumanymų skatinimas, pedagogo bendravimas su vaiku.

5.4. Teigiamos atmosferos sukūrimas, kur kiekvienas vaikas jaučiasi gabus, reikšmingas, mylimas;

5.5. Šeimos ir pedagogų bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, siekiama bendradarbiavimo ir partnerystę grįstų santykių kūrimo, išklauso ir vienas kito poreikius ir interesus, kultūrinės ir socialinės šeimos aplinkos, vaiko ugdymo tradicijų pažinimo.

5.6. Kūrybinė pedagogo ir vaiko sąveika: pedagogas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

5.7. Ugdymas pavyzdžiu: pedagogas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti, pradeda kokią veiklą ir perleidžia savarankiškai tęsti vaikams. Pedagogas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams. Kito vaiko pavyzdys. Mažesni mokosi iš vyresnių. Visi šie ugdymosi metodai ir būdai, t. y. technologijos, leidžia įgyvendinti į vaiką ir jo kompetencijų plėtotę orientuotą ugdymosi programą.

5.8. Situacinis – spontaniškas ugdymas: pedagogas keičia numatytą veiklą pagal iškilusią vaiko idėją, problemą, sumanymą. Pritaria vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi, išplėtoja vaiko inicijuotus pokalbius, žaidimus, reaguoja į vaiko klausimus.

5.9. Ugdymas skatinamas sukuriant ir keičiant tinkamą aplinką: įrengiamos vaiko veiklai patogios erdvės, parenkamos ugdymą(si), kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančios priemonės, žaislai, informacijos gavimo šaltiniai, simboliai, užrašai, ženklai ir kt. Naujos priemonės pristatomos originaliai, įdomiai, parodomi veikimo su jomis būdai. Aplinka keičiama pagal vaikų sumanymus ir norus. Sudaromos sąlygos vaikui veikti netrukdomam, pačiam pasirinkti priemones, veiklą, žaidimų draugus.

6. Ugdymo priemonės parenkamos taip, kad atitiktų vaikų amžių, individualius gebėjimus, skatintų kaupti patirtį kiekvienoje ugdymo(si) srityje. Siekiama, kad priemonės būtų higieniškos, saugios funkcionalios ir padėtų tenkinti svarbiausius poreikius (emocinius, judėjimo, pažinimo), skatinti vaiko savarankiškumą ir aktyvumą, tenkinti norą žaisti ir bendrauti su kitais, pažinti aplinką, tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti, ugdytis meninei saviraiškai ir kūrybiškumui, kurti sąlygas vaikų kultūrai plėtotis.

VI SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

6.1. Ugdymo pažangos vertinimo paskirtis – kaupti informaciją apie vaiko patirtį, pasiekimus, pažangą, gerinti vaikų ugdymo(si) proceso kokybę nuo trijų iki šešerių metų.

Vaiko pasiekimų pažanga padeda suprasti jo vystymosi galimybes, nustatyti problemas, individualizuoti ugdymą. Vertinimo rezultatai fiksuojami lentelėje pagal socialinės, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo ir meninę kompetencijas. Abipusė sąveika su šeima padeda dalintis informacija ir patirtimi apie vaiko ugdymą(si), daromą pažangą, tartis ir ieškoti poveikio priemonių iškilusių problemų sprendimui.

6.2. Pasiekimų ir pažangos vertinimas vykdomas panaudojant šiuos metodus ir būdus: stebėjimas natūralioje kasdienėje veikloje, pokalbis su vaiku, vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė, garso, vaizdo įrašai, vaiko pasakojimai, anketinės apklausos ir tėvų atsiliepimai. Vertinimo metu gauta informacija kaupiama ir fiksuojama vaiko aplanke.

6.3. Vertinimas vykdomas du kartus per metus (rudenį ir pavasarį). Prireikus atliekami tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai. Informacija apie vaiko pasiekimus pateikiama ugdytinių tėvams individualių pokalbių, konsultacijų metu. Vertinant vaiko pasiekimus, laikomasi konfidencialumo principo.

6.4. Mokslo metų pabaigoje ugdymo rezultatai apibendrinami. Vaiko pasiekimų rezultatai padeda planuojant vaikų ugdymo(si) procesą, sudarant planus, rengiant projektus, numatant tolimesnes gaires, tikslus ir uždavinius.

PATVIRTINTA

Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos
direktoriaus 2019 m.   d.
įsakymu Nr.

Ugdytinio stebėjimo lapas

Vaiko vardas, amžius.....

Eil. Nr.	Ugdymo sritys	Vaiko veikla, kalba, elgsena PAVASARIS	Žingsniai
1.	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai		
2.	Fizinis aktyvumas		
3.	Emocijų suvokimas ir raiška		
4.	Savireguliacija ir savikontrolė		
5.	Savivoka ir savigarba		
6.	Santykiai su suaugusiais		
7.	Santykiai su bendraamžiais		
8.	Sakytinė kalba		
9.	Rašytinė kalba		
10.	Aplinkos pažinimas		
11.	Skaičiavimas ir matavimas		
12.	Meninė raiška		
13.	Estetinis suvokimas		
14.	Iniciatyvumas ir atkaklumas		
15.	Tyrinėjimas		
16.	Problemų sprendimas		
17.	Kūrybiškumas		
18.	Mokėjimas mokytis		

PATVIRTINTA

Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos
 direktoriaus 2019 m. d.
 įsakymu Nr.

Ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius (3 metų amžiaus)

Vaikų vardai	Žingsniai																				
Pasiekimų sritys	Savivoka ir savigarba																				
	Emocijų suvokimas ir raiška																				
	Savireguliacija ir																				
	Santykiai su suaugusiais																				
	Santykiai su bendraamžiais																				
	Aplinkos pažinimas																				
	Iniciatyvumas ir atkaklumas																				
	Problemų sprendimas																				
	Mokėjimas mokytis																				
	Kūrybiškumas																				
	Tyrinėjimas																				
	Problemų sprendimas																				
	Aplinkos pažinimas																				
Skaičiavimas ir matavimas																					
Sakytinė kalba																					
Savireguliacija ir savikontrolė																					
Rašytinė kalba																					
Estetinis suvokimas																					
Savireguliacija ir savikontrolė																					
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai																					
Fizinis aktyvumas																					
Estetinis suvokimas																					
Kūrybiškumas																					
Meninė raiška																					
Socialinė kompetencija	Pažinimo kompetencija									Komunikavimo kompetencija					Sveikatos saugojimo kompetencija				Meninė kompetencija		

PATVIRTINTA

Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos
 direktoriaus 2019 m. d.
 įsakymu Nr.

Ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius (4 metų amžiaus)

Vaikų vardai	Žingsniai																					
Pasiekimų sritys	Savivoka ir savigarba																					
	Emocijų suvokimas ir raiška																					
	Savireguliacija ir																					
	Santykiai su suaugusiais																					
	Santykiai su bendraamžiais																					
	Aplinkos pažinimas																					
	Iniciatyvumas ir atkaklumas																					
	Problemų sprendimas																					
	Mokėjimas mokytis																					
	Kūrybiškumas																					
	Tyrinėjimas																					
	Problemų sprendimas																					
	Aplinkos pažinimas																					
	Skaičiavimas ir matavimas																					
	Sakytinė kalba																					
	Savireguliacija ir savikontrolė																					
	Rašytinė kalba																					
	Estetinis suvokimas																					
	Savireguliacija ir savikontrolė																					
	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai																					
	Fizinis aktyvumas																					
	Estetinis suvokimas																					
	Kūrybiškumas																					
	Meninė raiška																					
	Socialinė kompetencija	Pažinimo kompetencija	Komunikavimo kompetencija	Sveikatos saugojimo kompetencija	Meninė kompetencija																	

PATVIRTINTA

Ukmergės r. Taujėnų gimnazijos
 direktoriaus 2019 m.   d.
 įsakymu Nr.

Ugdymo(si) pasiekimų diagrama pagal pasiekimų žingsnius (5 metų amžiaus)

Vaikų vardai	Žingsniai																						
Pasiekimų sritys	Savivoka ir savigarba																						
	Emocijų suvokimas ir raiška																						
	Savireguliacija ir																						
	Santykiai su suaugusiais																						
	Santykiai su bendraamžiais																						
	Aplinkos pažinimas																						
	Iniciatyvumas ir atkaklumas																						
	Problemų sprendimas																						
	Mokėjimas mokytis																						
	Kūrybiškumas																						
	Tyrinėjimas																						
	Problemų sprendimas																						
	Aplinkos pažinimas																						
	Skaičiavimas ir matavimas																						
	Sakytinė kalba																						
	Savireguliacija ir savikontrolė																						
	Rašytinė kalba																						
Estetinis suvokimas																							
Savireguliacija ir savikontrolė																							
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai																							
Fizinis aktyvumas																							
Estetinis suvokimas																							
Kūrybiškumas																							
Meninė raiška																							
Socialinė kompetencija								Pažinimo kompetencija				Komunikavimo kompetencija				Sveikatos saugojimo kompetencija				Meninė kompetencija			

NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. (sud.). Vilnius; Minklės leidyba, 2001.
2. Ankstyvojo ugdymo vadovas. Sud. O. Monkevičienė. Vilnius, 2001.
3. Blank-Mathieu M., Kuo skiriasi mergaitės ir berniukai. Kaunas: Šviesa, 2003.
4. Denišienė O. Muzikinės raiškos organizavimas vaikų darželyje. Šiauliai, 2006.
https://www.smm.lt/uploads/documents/Pedagogams/ikimok_pasiekimu_aprasas.pdf
5. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2006.
6. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio aktualijos ir perspektyvos (L. Jankauskienė), 2012.
7. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. Švietimo problemos analizė. ŠMM, 2012, rugsėjis Nr. 13 (77), ISSN 1822-4156.
8. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas.
9. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.
10. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija, 1989.
11. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius, 2006.
12. Narkevičienė B., Gabūs vaikai: iššūkiai ir galimybės, 2007.
13. Rinkevičius Z., Rinkevičienė R. Žmogaus ugdymas muzika. Klaipėda, 2006.
14. Socialinių įgūdžių ugdymo vadovas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
15. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija.
16. Vaiko teisių konvencija.
17. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija. 2013. Prieiga internetu:
<https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>.
18. Žukauskienė R., Raidos psichologija, Vilnius, 2007.